

โครงการพัฒนาการเกษตรหมู่บ้านศิลปาชีพนิคมสร้างตนเองสุคริริน

จังหวัดนราธิวาส

๑. ความเป็นมา / พระราชดำริ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมพสกนิกร และสมาชิกนิคมสร้างตนเองสุคริริน ที่วัดโต๊ะโม๊ะ อำเภอสุคริริน จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๗ ทรงมีพระราชดำริ ให้ดำเนินการก่อตั้งหมู่บ้านศิลปาชีพ สำหรับบุตรหลานสมาชิกนิคมฯ และกลุ่มศิลปาชีพที่มีความสนใจ ให้มีที่อยู่อาศัยประกอบอาชีพมีรายได้มั่นคง โดยโครงการนี้จัดที่ดินทำกินที่บ้านไอร์ปาโจ ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคริริน จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๒๐๐ ไร่ ให้เกษตรกรจำนวน ๕๐ ครอบครัวๆ ละ ๓-๕ ไร่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับ แต่ละครอบครัวอย่างผสมผสานและมีประสิทธิภาพสูงสุด

๒. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร รับผิดชอบงานพัฒนาและส่งเสริมอาชีพทางการเกษตร ดำเนินการทดสอบและพัฒนาการเกษตรแบบผสมผสาน โดยนำผลงานที่ผ่านการวิจัยแล้วไปถ่ายทอดเทคโนโลยีในลักษณะการทดสอบและพัฒนาลงสู่พื้นที่เป้าหมาย ในรูปแบบระบบการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมเฉพาะพื้นที่ และเพิ่มทักษะให้แก่เกษตรกร เพื่อคุณภาพชีวิต รายได้ และเป็นอาชีพที่มั่นคงต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- ๑) เพื่อจัดตั้งหมู่บ้านศิลปาชีพ จัดที่ดินทำกินให้สมาชิกศิลปาชีพที่ยากจน เข้าอยู่อาศัยและประกอบอาชีพในโครงการฯ ครอบครัวละ ๓ ถึง ๕ ไร่
- ๒) เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกจัดนำผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพต่างๆ และมีความรู้ทักษะฝีมือด้านศิลปาชีพ
- ๓) เพื่อยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มสมาชิกให้ดีขึ้น สามารถช่วยเหลือตนเองและสังคมได้
- ๔) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมระบบการเกษตรแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับพื้นที่ ให้สมาชิกสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างมั่นคง ควบคู่กับการทำศิลปาชีพ

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อพัฒนาและส่งเสริมระบบการเกษตรแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับพื้นที่ ให้สมาชิกหมู่บ้านศิลปาชีพสามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้อย่างมั่นคง มีผลผลิตบริโภคในครอบครัวและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

๔. เป้าหมาย

บ้านไอร์ปาโจ หมู่ที่ ๑ ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคริริน จังหวัดนราธิวาส

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ : กรมวิชาการเกษตร

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

๑) หน่วยงานหลัก : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส

๒) หน่วยงานร่วมดำเนินการ : สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบประมาณกิจกรรมวิชาการเกษตร ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ถ้ามี) -

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๑) แปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการประชุมชี้แจงและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาพืชผัก, พืชไร่, ไม้ผล, การเพาะเห็ดในถุงพลาสติก และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร พร้อมทั้งให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชผัก เมล็ดพันธุ์พืชไร่ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก และสารป้องกันกำจัด โรคแมลง ฯลฯ ให้แก่เกษตรกรในโครงการฯ ที่เข้ารับการฝึกอบรมฯ จำนวน ๓๐ ราย เพื่อจัดทำเป็นแปลงเรียนรู้การผลิตพืชผัก-พืชไร่ แล้วได้มีการติดตามจัดเก็บข้อมูลให้คำแนะนำเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ดำเนินงาน ดังนี้

- งานพัฒนาการปลูกพืช

งานพัฒนาการปลูกพืชผักก่อนนามัยสำหรับบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้ เกษตรกร ในโครงการฯ ได้มีการปลูกพืชผักในบริเวณที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน ทำให้มีผลผลิตพืชผักไว้บริโภคในครัวเรือน และสามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

งานพัฒนาการปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ เกษตรกรในโครงการฯ ได้มีการปฏิบัติดูแลรักษาสวนไม้ผลตามคำแนะนำ ไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ เงาะ, มังคุด, ลองกอง ฯลฯ ทำให้เกษตรกรในโครงการฯ มีผลผลิตไม้ผลไว้บริโภคในครัวเรือน และสามารถจำหน่ายทำให้เกิดรายได้

งานพัฒนาการปลูกพืชแซมในสวนไม้ผล เกษตรกรในโครงการฯ ได้มีการปลูกพืช แซมในสวนไม้ผล ได้แก่ กล้ายและสับปะรด และได้มีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชแซมตามคำแนะนำ ทำให้สมาชิกในโครงการฯ มีผลผลิตกล้ายและสับปะรดไว้บริโภคในครัวเรือน และสามารถจำหน่ายทำให้เกิดรายได้

- งานพัฒนาการเพาะเห็ด

งานเพาะเห็ดเพื่อบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม โดยได้สนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ บางส่วนที่ใช้ในการเพาะเห็ด และได้มีการสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการซ่อมแซมโรงเรือนเพาะเห็ดแก่เกษตรกรในโครงการฯ ทำให้เกษตรกรในโครงการฯ มีผลผลิตเห็ดไว้บริโภคในครัวเรือน และสามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนั้นแล้วเกษตรกรในโครงการฯ ยังมีการผลิตและจำหน่ายในรูปก้อนเชื้อเห็ดซึ่งช่วยให้มีรายได้ช่องทางหนึ่ง

- การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในโครงการฯ ไม่นานพอ บางช่วงมีมากไม่สามารถจำหน่ายได้หมดในพื้นที่ แต่ก็มีไม่มากพอที่จะส่งไปจำหน่ายในพื้นที่อื่นหรือต่างอำเภอ หรือในบางช่วงที่ไม่มีแม้ค่ามารับซื้อผลผลิต จากปัญหาข้างต้นจึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยมีเป้าหมาย คือ ส่งเสริม

ให้เกษตรกรในโครงการฯ ได้รวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ได้มีการอบรมให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการใช้เครื่องมือและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรแก่เกษตรกรในโครงการฯ โดยมีการแปรรูปกล้วยเป็นกล้วยอบ แปรรูปสับปะรดเป็นไวน์สับปะรด และแปรรูปเห็ดเป็นแหนมเห็ด ใส่กรอกเห็ด และเห็ดปรุงรส

๒) การฝึกอบรม

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการให้คำแนะนำและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูก และการปฏิบัติดูแลรักษาพืชผัก ไม้ผลเศรษฐกิจ พืชแซมในสวนไม้ผล การเพาะเห็ด และการแปรรูปผลผลิต แก่เกษตรกรในโครงการฯ แล้วได้มีการจัดฝึกอบรมหลักสูตร “การผลิตพืชผักให้ปลอดภัยจากสารพิษและการเพาะเห็ดในถุงพลาสติก” โดยมีเกษตรกรเป้าหมายจำนวน ๓๐ ราย เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ ศาลาอเนกประสงค์บ้านไอร์ป่าโจ หมู่ที่ ๑ ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส รวมทั้งได้มีการติดตามจัดเก็บข้อมูล ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ เป็นระยะอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จากการประเมินผลการฝึกอบรมฯ โดยเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ จำนวน ๓๐ ราย พบว่า เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยจากสารพิษและการเพาะเห็ดในถุงพลาสติก มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ๒๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๓๔ ระดับมาก ๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ และระดับปานกลาง ๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าความเหมาะสมและความสามารถของวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด ๒๙ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๗ และระดับมาก ๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าสื่อที่ใช้ประกอบการบรรยายมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๒๗ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๐ ระดับมาก ๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ และระดับปานกลาง ๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ฯ มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ๒๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๖ มีความเหมาะสมน้อย ๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ มีความเหมาะสมปานกลาง ๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าสถานที่จัดการถ่ายทอดความรู้ฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ๒๗ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๐ มีความเหมาะสมมาก ๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ และมีความเหมาะสมปานกลาง ๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ การจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน, อาหารว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสมและความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ๒๙ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๗ และ ระดับมาก ๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าเอกสารประกอบการถ่ายทอดความรู้ฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๒๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๖ ระดับมาก ๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ และระดับปานกลาง ๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ การติดต่อประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ฯ มีความเหมาะสมและความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ๒๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๓๔ และระดับมาก ๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ ความคาดหวังเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับก่อนการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ๒๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๗ ระดับมาก ๓ ราย หรือคิดเป็น ร้อยละ ๑๐ และระดับปานกลาง ๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ และผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าได้รับประโยชน์หลังการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ๒๙ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๗ และระดับมาก ๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓

๘. ผลสำเร็จ / ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้อย่างมั่นคง มีผลผลิตบริโภคในครอบครัว ลดรายจ่าย และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบ อาชีพเสริม

๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ มีความรู้และทักษะในการปลูกพืชผักสำหรับบริโภคในครอบครัว และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

๓) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ มีความรู้และทักษะในการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาสวนไม้ผล

๔) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ มีความรู้และทักษะในการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาพืชแซมในสวนไม้ผล ตลอดจนการแปรรูปผลผลิตจากพืชแซม

๕) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ มีความรู้และทักษะในการเพาะเห็ดและการแปรรูปดอกเห็ด

๙. ปัญหา / อุปสรรค

๑) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ก่อความไม่สงบ

๒) ยานพาหนะที่จะใช้ในการปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอ

๓) ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช ภูมิวิทยา และปฐพีวิทยา

ภาพ / กิจกรรม

โครงการพัฒนาการเกษตรหมู่บ้านสีปาศีนิคมสร้างตนเองสุคริณ
จังหวัดนราธิวาส

ให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชผัก เมล็ดพันธุ์พืชไร่ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก และสารป้องกันกำจัดโรคแมลงฯ

งานพัฒนาการปลูกพืชแซมในสวนไม้ผล

งานเพาะเห็ดเพื่อบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

การจัดฝึกอบรม